

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Cdo/60/2022
Identifikačné číslo spisu: 7716206552
Dátum vydania rozhodnutia: 30.05.2024
Meno a priezvisko: Mgr. Katarína Katková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2024:7716206552.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Inprega, a. s., Bratislava, Karpatské námestie 10A, IČO: 47 811 498, proti žalovanému Mesto Michalovce, Michalovce, Námestie osloboditeľov 30, IČO: 00 325 490, o zaplatenie 36.026,98 eur s príslušenstvom a zaplatenie 37.568,56 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Michalovce pod sp. zn. 16C/151/2016, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 20. júla 2021 sp. zn. 6Co/91/2020, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 20. júla 2021 sp. zn. 6Co/91/2020 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Michalovce (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 29. novembra 2019 č. k. 16C/151/2016-153 (v poradí druhým rozsudkom) uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 36.026,98 eur spolu s 5,05 ročným úrokom z omeškania z uvedenej sumy „do“ dňa 10. mája 2016 do zaplatenia, všetko do 3 dní od právoplatnosti rozsudku (I. výrok) a zároveň uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 37.568,56 eur spolu s 5,05 % úrokom z omeškania ročne od 7. novembra 2016 do zaplatenia, všetko do 3 dní od právoplatnosti rozsudku (II. výrok). O nároku na náhradu trov konania súd prvej inštancie rozhodol tak, že žalobcovi priznal nárok na náhradu všetkých účelne vynaložených trov v konaní od žalovaného s tým, že o výške tohto nároku bude rozhodnuté v osobitnom uznesení (III. výrok).

1.1. Z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie vyplýva, že predmetom sporu [po spojení konania sp. zn. „16C/153/2016“ (správne má byť 16C/151/2016 - poznámka dovolacieho súdu) a sp. zn. 11C/246/2016 do spoločného konania uznesením z 1. augusta 2017 č. k. „16C/153/2016-67“(správne má byť 16C/151/2016 - poznámka dovolacieho súdu)] bolo zaplatenie sumy 36.026,98 eur s príslušenstvom a sumy 37.568,56 eur s príslušenstvom titulom bezdôvodného obohatenia.

1.2. Súd prvej inštancie vec právne posúdil podľa § 100 ods. 1, 2, 3, § 101, § 107 ods. 1, 2, 3, § 123, §

124, § 128 ods. 1, 2, § 151n ods. 1, § 151o ods. 1, § 151p ods. 1, § 451 ods. 1, 2, § 456 Občianskeho zákonníka v znení neskorších právnych predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“ alebo „OZ“), § 1 ods. 1, § 2 ods. 1, 2, § 3 ods. 1, § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky (ďalej len „zákon č. 66/2009 Z. z.“).

1.3. Súd prvej inštancie mal preukázané, že žalobca na základe zmluvy o postúpení pohľadávky z 1. septembra 2014, ktorú uzavrel ako postupník s postupcom C. M., sa stal vlastníkom pohľadávky vo výške 44.160 eur voči žalovanému.

1.3.1. Postúpená pohľadávka vznikla z dôvodu, že žalovaný užíval bez zaplatenia peňažnej náhrady v období od 1. júna 2012 do 12. augusta 2014 pozemky vo vlastníctve postupcu, pričom žalobca je od 12. augusta 2014 vlastníkom nehnuteľností, a to CKN parc. č. 2969/21 vo výmere 788 m², zastavané plochy a nádvoria, parc. č. 5285/2 vo výmere 389 m², zastavané plochy a nádvoria, parc. č. 5328/2 vo výmere 514 m², zastavané plochy a nádvoria, parc. č. 5329/9 vo výmere 276 m², zastavané plochy a nádvoria, parc. č. 5329/10 vo výmere 241 m², zastavané plochy a nádvoria.

1.3.2. Pretože na parcele č. 5329/9 vo výmere 276 m², parcele č. 5329/10 vo výmere 241 m² a parcele č. 5328/2 vo výmere 514 m² sú postavené a vybudované pozemné komunikácie, ktoré sú vo vlastníctve žalovaného, žalovaný má povinnosť zaplatiť žalobcovi primeranú náhradu za užívanie nehnuteľností, keďže žalobca musí strpieť zákonné vecné bremeno, ktorého obsahom je držba a užívanie týchto pozemkov v zmysle § 4 zákona č. 66/2009 Z. z.

1.3.3. Súd prvej inštancie konštatoval, že náhrada za povinnosť strpieť zákonné vecné bremeno sa premlčuje v 3-ročnej premlčacej dobe, nakoľko nejde o bezdôvodné obohatenie, ale o nárok vyplývajúci priamo zo zákona č. 66/2009 Z. z.

1.3.4. Podľa názoru súdu prvej inštancie si žalobca uplatnil v konaní primeranú náhradu za užívanie nehnuteľností od žalovaného za obdobie od 10. mája 2013 do 11. augusta 2014 vo výške 8.712,65 eur, t. j. časť nepremľčaného nároku, vychádzajúc zo znaleckého posudku znalca Ing. Tibora Tornysa.

1.3.5. Znalec Ing. Tibor Tornys v znaleckom posudku určil náhradu vo výške 6,836 eur za m² za rok 2013; vo výške 6,628 eur za m² za rok 2014. Za uvedené obdobie patrí žalobcovi od 10. mája 2013 do 31. decembra 2013, čiže za 235 dní x 6,836 eur x 1031 m² a za obdobie od 1. januára 2014 do 11. augusta 2014, teda za 223 dní x 6,628 eur x 1031 m² spolu suma 8.712,65 eur. Za obdobie od 12. augusta 2014 do 31. decembra 2014, za 141 dní x 6,628 eur x 1031 m² je to suma 2.639,77 eur. Za rok 2015 znalec určil výšku náhrady za užívanie nehnuteľností vo výške 6,570 eur za m² a za rok 2016 vo výške 6,570 eur za m². Preto v období od 1. januára 2015 do 31. decembra 2015 patrí žalobcovi náhrada za zákonné vecné bremeno v zmysle § 4 zákona č. 66/2009 Z. z. v sume 6.773,67 eur a od 1. januára 2016 do 10. mája 2016, čo je 130 dní x 6,57 eur x 1031 m² je náhrada vo výške 2.412,54 eur. Spolu od 12. augusta 2014 do 10. mája 2016 patrí žalobcovi náhrada za zákonné vecné bremeno vo výške 11.825,98 eur.

1.4. Pokiaľ ide o nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia (§ 451 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka), ide o nárok, ktorý je uplatnený za užívanie verejného priestranstva od 10. mája 2014 do 11. augusta 2014, kedy žalovaný užíval nehnuteľnosti vo vlastníctve právneho predchodcu žalobcu, a to parcelu č. 2969/21 vo výmere 788 m², zastavané plochy a nádvoria a parcelu č. 5285/2 vo výmere 389 m², zastavané plochy a nádvoria, spolu teda vo výmere 1177 m².

1.4.1. Vychádzajúc zo znaleckého posudku Ing. Tibora Tornysa je výška tzv. trhového nájomného za užívanie verejného priestranstva od 10. mája 2014 do 11. augusta 2014, čo je za 93 dní x 6,28 eur x 1177 m² suma 1.987,69 eur.

1.4.2. Za obdobie od 12. augusta 2014 do 31. decembra 2014 (za 141 dní), kedy vlastníkom

nehnutelností bol žalobca, bola za užívanie verejného priestranstva znalcom stanovená všeobecná hodnota nájmu 6,628 eur x 1177 m² vo výške 3.013,59 eur. Za obdobie od 1. januára 2015 do 31. decembra 2015, za 365 dní x 6,57 eur x 1177 m² vo výške 7.732,89 eur a od 1. januára 2016 do 10. mája 2016, za 130 dní x 6,57 eur x 1177 m² vo výške 2.754,18 eur. Za obdobie od 12. augusta 2014 do 10. mája 2016 je nárok žalobcu za užívanie verejného priestranstva vo výške 3.500,66 eur.

1.4.3. Námietku premlčania vznesenú žalovaným považoval súd prvej inštancie za neopodstatnenú podľa § 107 ods. 1, 2, 3 Občianskeho zákonníka, pretože žalobca uplatnil nárok v rámci plynutia dvojročnej premlčacej doby.

1.4.4. Súd prvej inštancie priznal žalobcovi nárok podľa § 4 zákona č. 66/2000 Z. z. vo výške 8.712,65 eur od 10. mája 2013 do 11. augusta 2014 a za obdobie od 12. augusta 2014 do 10. mája 2016 v sume 11.852,98 eur a taktiež nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia za užívanie verejného priestranstva od 10. mája 2014 do 11. augusta 2014 v sume 1.987,69 eur a za obdobie od 12. augusta 2014 do 10. mája 2016 v sume 3.500,66 eur, t. j. súhrnne sumu 36.026,98 eur vrátane úrokov z omeškania vo výške 5,05 % z dlžnej sumy odo dňa podania žaloby, t. j. od 10. mája 2016.

1.5. Ďalej mal súd prvej inštancie preukázať, že žalobcovi bola na základe zmluvy o postúpení pohľadávky z 2. augusta 2016 postúpená zo strany postupcu L. U. pohľadávka voči žalovanému vo výške 40.118 eur z titulu užívania nehnuteľností vo vlastníctve postupcu zapísaných na LV č. XXXXX v k. ú. U., a to parcely č. 5362/4, zastavané plochy a nádvoría vo výmere 235 m² parcely č. 5366/3, zastavané plochy a nádvoría vo výmere 2851 m² v období od 1. augusta 2014 do 1. augusta 2016.

1.5.1. Súd prvej inštancie zistil, že časť parcely č. 5366/3 vo výmere 2189 m² a parcely č. 5362/4 vo výmere 23 m² (spolu 2206 m²) je miestnou komunikáciou a časť parcely č. 5366/3 vo výmere 572 m² a parcely č. 5362/4 vo výmere 212 m² (spolu 784 m²) je verejným priestranstvom.

1.5.2. Súd prvej inštancie vychádzal z toho, že trhovú cenu nájmu za uvedené parcely za rok 2014 až 2016 bola vo výške 6,5 eur za m² a to s prihliadnutím na znalecký posudok Ing. Tornysa, ktorý za obdobie 8/2014 až 8/2016 stanovil trhovú cenu nájmu, t. j. za rok 2014 vo výške 7,003 eur, za rok 2015 vo výške 7,009 eur a za rok 2016 vo výške 6,9 eur.

1.5.3. Podľa názoru súdu prvej inštancie žalobcov nárok bol opodstatnený v zmysle § 4 zákona č. 66/2009 Z. z., pretože žalovaný užíval miestne komunikácie v období od 1. augusta 2014 do 1. augusta 2016, pričom výška náhrady bola vypočítaná v súlade so znaleckým posudkom, a to 6,5 eur za m² za rok x 2206 m² x 2 roky, čo je 28.678 eur.

1.5.4. Za užívanie verejného priestranstva za obdobie od 2. novembra 2014 do 1. augusta 2016 žalobcovi patrí nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia (§ 451 ods. 1, 2 OZ), vychádzajúc zo znaleckého posudku, ktorý stanovil trhovú cenu nájmu za uvedené obdobie 6,5 eur za m², za rok x 784 m² x 637 dní, súhrnne vo výške 8.890,56 eur. Za obidva tieto nároky žalobcovi patrí suma 37.568,56 eur.

1.6. Súd prvej inštancie námietku premlčania vznesenú žalovaným považoval za neopodstatnenú. Žalobca nárok na primeranú náhradu za zákonné vecné bremeno za obdobie od 2. novembra 2014 do 1. augusta 2016 uplatnil v rámci trojročnej premlčacej doby, nakoľko žaloba bola podaná na súd prvej inštancie dňa 7. novembra 2016.

1.6.1. I nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia za obdobie od 1. augusta 2014 do 1. augusta 2016 bol uplatnený v rámci plynutia dvojročnej premlčacej doby.

1.7. Súd prvej inštancie priznal žalobcovi zo sumy 37.568,56 eur úroky z omeškania vo výške 5,05 „percentuálnych bodov“ od 7. novembra 2016.

1.8. O nároku na náhradu trov konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“).

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) na odvolanie žalovaného rozsudkom z 20. júla 2021 č. k. 6Co/91/2020-233 (v poradí druhým rozhodnutím) potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie (prvý výrok) s tým, že žalobca má proti žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu (druhý výrok).

2.1. Z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu vyplýva, že pokiaľ ide o nárok za obmedzenie vlastníckeho práva titulom zriadenia vecného bremena podľa zákona č. 66/2009 Z. z., žalobca sa domáhal opakovaného plnenia za obdobie od 12. augusta 2014 do 10. mája 2016, vychádzajúc z trhovej ceny nájmu jednotlivých pozemkov v predmetnej lokalite za uvedené obdobie.

2.2. V prejednávanej veci bolo sporným to, či odplata za vecné bremeno má byť jednorazová, alebo má byť vo forme opakujúceho sa plnenia.

2.3. Odvolací súd považoval úvahy súdu prvej inštancie o práve žalobcu žiadať náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva zriadením vecného bremena zo zákona č. 66/2009 Z. z. vo forme opakovaného plnenia za správne.

2.4. Podotkol, že zákon nerieši otázku finančnej náhrady za nútené obmedzenie vlastníckeho práva, avšak súdnou praxou bolo postupne ustálené, že vlastníkovi pozemku patrí opakujúca sa (nie jednorazová) náhrada vo výške obvyklého nájomného [viď nález Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) z 12. októbra 2016 sp. zn. PL. ÚS 42/2015 i rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. III.ÚS 237/2009].

2.5. V súlade s takto ustálenou súdnou praxou rozhodoval aj krajský súd (napr. sp. zn. 1Co/419/2018, 5Co/244/2018, 6Co/37/2021, 9Co/72/2020) a aj okresné sudy v obvode tohto krajského súdu.

2.6. Odlišné od doterajšej rozhodovacej praxe sú však závery rozhodnutí najvyššieho súdu z 26. augusta 2019 sp. zn. 2Cdo/194/2018 a z 30. novembra 2020 sp. zn. 8Cdo/17/2019, na ktoré poukázal žalovaný, v zmysle ktorých náhrada za obmedzenie vlastníckeho práva pri zriadení vecného bremena podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. je jednorazová a vzniká tomu, kto bol vlastníkom zaťaženého pozemku ku dňu účinnosti zákona, t. j. 1. júla 2009, pričom sa premlčuje v lehote 3 rokov.

2.6.1. Tieto rozhodnutia vychádzajú z rozhodnutí najvyššieho súdu zo 14. apríla 2016 sp. zn. 3Cdo/49/2014 (R 73/2016) a z 24. marca 2016 sp. zn. 7Cdo/26/2014, ktoré sa týkali priznávania primeranej náhrady za zriadenie vecného bremena podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov (ďalej len „zákon č. 182/1993 Z. z.“) a konštatovali, že v nich vyslovený právny názor je plne prijateľný a použiteľný aj na priznávanie primeranej náhrady za zriadenie vecného bremena podľa zákona č. 66/2009 Z. z.

2.6.2. Odvolací súd poukázal na to, že uvedené rozhodnutia sa vôbec nevysporiadali so špecifikami vecného bremena, ktoré vzniklo podľa zákona č. 66/2009 Z. z. (oproti vecnému bremenu podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z. z.) s tým, že proti rozhodnutiu najvyššieho súdu sp. zn. 8Cdo/17/2019 bola podaná ústavná sťažnosť pod číslom Rvp 555/2021, o ktorej doposiaľ nebolo rozhodnuté.

2.6.3. V tejto súvislosti odvolací súd konštatoval, že jedno, prípadne dve nepublikované rozhodnutia najvyššieho súdu nemôžu predstavovať ustálenú rozhodovaciu prax (I. ÚS 115/2020).

2.6.4. Podľa názoru odvolacieho súdu žalovaným predložené rozhodnutia najvyšších súdnych autorít sa týkajú náhrady za vecné bremeno, vyplývajúce z iných právnych predpisov ako je zákon č. 66/2009 Z. z., pričom do rozhodnutia odvolacieho súdu nebol judikovaný jednoznačný právny názor najvyšších súdnych autorít, o ktoré by sa mohol odvolací súd oprieť. Ani z uznesenia najvyššieho súdu z 30.

novembra 2020 sp. zn. 8Cdo/17/2019 nevyplývajú úvahy, o ktoré by sa mohol odvolací súd oprieť pri zohľadnení špecifik vyplývajúcich zo zákona č. 66/2009 Z. z.

2.6.5. Z dôvodu absencie právnej úpravy, ale aj ustálenej rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít v otázke, či náhrada za obmedzenie vlastníckeho práva pri zriadení vecného bremena zo zákona č. 66/2009 Z. z. má byť priznávaná jednorazovou formou alebo vo forme opakovanej náhrady, správne súd prvej inštancie pri zodpovedaní tejto otázky vychádzal zo zmyslu a účelu zákona, ktorý obmedzuje dobu trvania zákonom zriadeného vecného bremena (len) do vykonania pozemkových úprav. Z toho možno jednoznačne vyvodit', že pokiaľ ide o rozsah trvania vecného bremena, tento je dočasného charakteru. Keďže nejde o trvalú úpravu zriadenia vecného bremena zákonom a vychádzajúc z charakteru tohto obmedzenia, ktorý sa vyznačuje dočasnou, je aj podľa názoru odvolacieho súdu vylúčené žiadať jednorazovú náhradu, ktorá je náhradou za trvalé obmedzenie vlastníckych práv zriadením vecného bremena. Nakoľko v danom prípade obmedzenie vlastníckeho práva vecným bremenom je (len) dočasné, pričom v tomto štádiu konania ani nemožno určiť, dokedy bude trvať, je namieste žiadať opakujúce sa plnenie, do času definitívneho usporiadania vzťahov medzi vlastníkom stavby a vlastníkom pozemkov.

2.7. Vychádzajúc z charakteru tohto nároku priznaného formou opakovaného plnenia správne posúdil súd prvej inštancie aj otázku jeho premlčania, keď vychádzal zo všeobecnej trojročnej premlčacej doby ustanovenej v § 100 a § 101 OZ a dospel tak k správne záveru o tom, že nárok žalobcu nie je premlčaný.

2.8. Pokiaľ sa jednalo o odvoláciu námietku žalovaného, ktorý vytýkal súdu prvej inštancie, že bezdôvodne nepripustil dokazovanie ohľadom výšky bezdôvodného obohatenia, odvolací súd dospel k záveru, že táto nie je opodstatnená.

2.8.1. Tvrdenie žalovaného o neprimeranosti výšky bezdôvodného obohatenia bolo potrebné považovať podľa názoru odvolacieho súdu za novoty, na ktoré odvolací súd nemohol prihliadať.

2.9. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd v podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP a § 262 ods. 1, 2 CSP. Odvolací súd priznal úspešnému žalobcovi plnú náhradu trov odvolacieho konania voči neúspešnému žalovanému.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný (ďalej len „dovolateľ“ alebo „žalovaný“) dovolanie, prípustnosť dovolania vyvodzoval z § 420 písm. f) CSP a z § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

3.1. Uviedol, že predmetom konania bol nárok žalobcu na náhradu za obmedzenie jeho vlastníckeho práva k pozemkom zriadením zákonného vecného bremena v zmysle zákona č. 66/2009 Z. z. a náhrada za užívanie nehnuteľností, vlastnícky mu patriacich ako verejné priestranstvo z titulu bezdôvodného obohatenia.

3.2. Pokiaľ ide o nárok za obmedzenie vlastníckeho práva z titulu zriadenia zákonného vecného bremena, žalobca sa domáhal priznania opakovaného plnenia.

3.3. On zastával právny názor, že žalobcovi patrí náhrada vo forme jednorazového plnenia, ktorého nárok si mohol predchádzajúci vlastník pozemkov uplatniť vo všeobecnej 3-ročnej premlčacej lehote, ktorá uplynula dňom 1. júla 2012, preto vzniesol námietku premlčania.

3.3.1. Na podporu svojich tvrdení ohľadom formy náhrady za zriadenie zákonného vecného bremena počas konania poukázal na viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu i ústavného súdu, ktoré sa zaoberali formou odplaty za zriadenie zákonného vecného bremena v zmysle § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z. z. Keďže v oboch prípadoch (ani zákon č. 66/2009 Z. z. a ani zákon č. 182/1993 Z. z.) zákonodarca doslovne nestanovil formu odplaty za zriadené zákonné vecné bremeno, taktiež v oboch prípadoch sa jedná o vecné bremeno vzniknuté „in rem“, a teda ho nemožno posudzovať u každého nového vlastníka

opakovane, bolo podľa jeho názoru potrebné na predmetný prípad aplikovať ustálenú judikatúru ohľadom zákonných vecných bremien v zmysle zákona o vlastníctve bytov.

3.3.2. Poukázal na to, že počas odvolacieho konania bolo zverejnené uznesenie najvyššieho súdu z 30. novembra 2020 sp. zn. 8Cdo/17/2019, ktoré obratom predložil odvolaciemu súdu podaním zo 17. februára 2021, a to za účelom podpory svojich tvrdení ohľadom formy odplaty za zriadené zákonné vecne bremeno v zmysle zákona č. 66/2009 Z. z., a z ktorého vyplýva (bod 43. odôvodnenia): „Ak judikatúra najvyššieho súdu akceptovaná ústavným súdom dospela k záveru, že právo na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z. z. vzniklo ex lege jednorazovo tomu, kto bol vlastníkom zaťaženého pozemku ku dňu účinnosti tohto zákona, nemôže byť tomu inak ani pri zriadení vecného bremena podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. Ak tieto legálne (zákonné) vecné bremená majú všetky jednotiace znaky, t. j. ide o obmedzenia vlastníckeho práva založené verejnoprávnymi normami kogentného charakteru s významným prvkom súkromnoprávnym, okruh oprávnených subjektov je vymedzený druhovo a nezapisujú sa do katastra nehnuteľností, vyjadrené v zhodnej právnej úprave, nemôže byť tomu inak ani v súvislosti s finančnou náhradou za obmedzenie vlastníckeho práva. Pre opačný právny názor niet žiadnych presvedčivých argumentov.“

3.3.3. Odvolací súd aj napriek predloženej ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, zaujal v predmetnom prípade odlišné právne stanovisko, čo malo za následok nesprávne posúdenie veci, keďže priznal žalobcovi nárok vo forme opakujúceho sa plnenia v kolízii s predloženou judikatúrou dovolacieho súdu, a tak sa v zásadnej miere odklonil od právneho názoru dovolacieho súdu a preukázateľne naplnil dovolací dôvod v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

3.3.4. Za predpokladu, že by si odvolací súd osvojil závery dovolacieho súdu a zaujal právne stanovisko, že odplata za zriadenie zákonného vecného bremena v zmysle zákona č. 66/2009 Z. z. je jednorazová (a nie opakujúca), dospel by k právnenému záveru, že žalobcom uplatňovaný nárok z vecného bremena je premlčaný.

3.3.5. Podotkol, že ústavný súd v mnohých nálezoch skonštatoval, že povinnosťou súdov rozhodovať v obdobných veciach rovnako, a tak zachovávať právnu istotu a predvídateľnosť práva (napr. PL. ÚS 36/95). Súčasťou uvedeného princípu je aj podmienka, aby sa na právne relevantnú otázku, pri napĺňaní rovnakého skutkového stavu dostala rovnaká odpoveď (napr. II. ÚS 80/99).

3.3.6. Z hľadiska práva na spravodlivý proces v prípade, že sa odvolací súd mal v úmysle odchýliť od rozhodnutí dovolacieho súdu, tak mal svoj názor presvedčivo odôvodniť, čo odvolací súd dostatočne neurobil.

3.3.7. Odvolací súd v bode 46. odôvodnenia rozsudku konštatoval, že voči rozhodnutiu najvyššieho súdu sp. zn. 8Cdo/17/2019 bola podaná ústavná sťažnosť pod číslom Rvp 55/2021, o ktorej doposiaľ nebolo rozhodnuté, a teda nie je zrejmé, kam smerovali úvahy odvolacieho súdu.

3.3.8. On odvolaciemu súdu predložil platné rozhodnutie vyššej súdnej autority a s poukazom na ustanovenie § 217 CSP odvolací súd mal pri rozhodovaní brať v úvahu stav rozhodujúci v čase vydania rozhodnutia a nie následok, ktorý sa v budúcnosti nedá predpokladať.

3.4. Pre úplnosť dodal, že v podaní z 8. apríla 2021 označeného ako „Výjadrenie žalovaného k Oznámeniam odvolaciemu súdu“ poukázal aj na rozhodnutie najvyššieho súdu z 26. augusta 2019 sp. zn. 2Cdo/194/2018, voči ktorému bola taktiež podaná ústavná sťažnosť, a ktorú ústavný súd v celom rozsahu odmietol uznesením z 28. októbra 2020 sp. zn. IV. ÚS 539/2020, z ktorého vyplýva: ... („)Obdobnú „dovolaciu otázku“ už najvyšší súd riešil v rozsudku z 24. marca 2015 sp. zn. 7Cdo/26/2014 ako aj v rozsudku zo 14. apríla 2016 sp. zn. 3Cdo/49/2014, ktoré sa týkali priznávania primeranej náhrady za zriadenie vecného bremena podľa § 23 ods. 5 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov (ďalej len „zákon č. 182/1993 Z. z.“). Výslovený právny názor je plne prijateľný a použiteľný aj na priznávanie primeranej náhrady za

zriadenie vecného bremena podľa zákona č. 66/2009 Z. z. Aj obmedzenie vlastníckeho práva podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. patrí totiž k tzv. legálnym (zákonným) vecným bremenám, čiže k verejnoprávnym obmedzeniam vlastníckeho práva. Jeho verejnoprávny charakter a jeho povaha nasvedčujú tomu, že sa významne približuje k obmedzeniu vlastníckeho práva zakotveného v zákone č. 182/1993 Z. z. Svedčí o tom nakoniec aj ich zhodná zákonná konštrukcia.“... ..(,,)Ak tieto legálne (zákonné) vecné bremená majú všetky jednotiace znaky, t. j. ide o obmedzenia vlastníckeho práva založené verejnoprávnymi normami kogentného charakteru s významným prvkom súkromnoprávnym, okruh oprávnených subjektov je vymedzený druhovo a nezapisujú sa do katastra nehnuteľností, vyjadrené v zhodnej právnej úprave, nemôže byť tomu inak ani v súvislosti s finančnou náhradou za obmedzenie vlastníckeho práva. Pre opačný právny názor niet žiadnych presvedčivých argumentov. (“)...

3.4.1. Odvolací súd v odôvodnení nevysvetlil, prečo vyššie prijaté závery najvyššieho súdu podporené aj uznesením ústavného súdu, ktoré predložil počas konania na podporu svojich tvrdení, nepovažoval pre vyriešenie právnej otázky za relevantné.

3.4.2. Pre úplnosť dodal, že rozhodovacia prax ústavného súdu vo viacerých rozhodnutiach konštatovala, že nález PL. ÚS SR 42/2015 (na ktorý poukázal odvolací súd v odôvodnení rozhodnutia) z dôvodu, že upravuje rozličné situácie, ktoré vyjadrujú rôznu formu obmedzenia nehnuteľnosti, nemožno aplikovať na § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z. z. (IV. ÚS 539/2020-21), a teda ani na úpravu vzťahov vzniknutých zo zákona č. 66/2009 Z. z. (III. ÚS 340/2021-21).

3.4.3. Mal za to, že tendenčne pôsobiaci záver odvolacieho súdu, že ním predkladané rozhodnutia nepovažuje za ustálenú rozhodovaciu prax vyšších súdnych autorít (I. ÚS 115/2020).

3.5. Ďalej poukázal na rozhodnutia všeobecných súdov (rozsudok Krajského súdu v Trnave z 10. marca 2021 sp. zn. 26Co/275/2017; rozsudok Krajského súdu v Prešove zo 17. marca 2021 sp. zn. 2Co/16/2020 atď.) i na rozhodnutie ústavného súdu z 27. mája 2021 sp. zn. III. ÚS 340/2021.

3.6. Týmto konaním (resp. nedbanlivým opomenutím zákonnej povinnosti) odvolací súd porušil jeho práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP, a to z dôvodu nedostatku vyčerpávajúceho a riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia (nález ústavného súdu z 12. mája 2004 sp. zn. I. ÚS 226/03).

3.6.1. Podľa jeho názoru sa odvolací súd pri vydaní rozhodnutia dostatočne neoboznámil s predloženým uznesením najvyššieho súdu z 30. novembra 2020 sp. zn. 8Cdo/17/2019 a v ňom uvedenej rozhodovacej praxe, čo malo za následok vydanie rozhodnutia v rozpore s najnovšou ustálenou rozhodovacou praxou vyšších súdnych autorít (najvyššieho súdu a ústavného súdu).

3.7. Ďalej navrhol, aby dovolací súd odložil v zmysle § 444 ods. 1 CSP vykonateľnosť rozsudku odvolacieho súdu z dôvodov osobitného zreteľa.

3.8. Vzhľadom na uvedené navrhol, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu, ako aj rozsudok súdu prvej inštancie zrušil.

4. Žalobca sa k dovolaniu žalovaného nevyjadril.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená podľa § 429 ods. 2 písm. b) CSP, skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania.

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu

odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolačiaci dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

8. Z dovolania vyplýva, že dovolateľ vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP odôvodňoval nepreskúmateľnosťou rozsudku odvolacieho súdu pre jeho nedostatočné odôvodnenie.

9. Podľa § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9.1. Podstatou práva na spravodlivý proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; jeho integrálnou súčasťou je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Z práva na spravodlivý proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (viď rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 251/03). Porušením práva na spravodlivý proces v zmysle uvedeného ustanovenia zákona teda treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva.

9.2. Z práva na spravodlivý proces vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porovnaj I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či sp. zn. 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, bod 26., sp. zn. 5Cdo/57/2019, bod 9., 10.) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola strane odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

10. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) aj z rozhodnutí ústavného súdu vyplýva, že základné právo podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) aj právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v sebe zahŕňajú aj právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 383/2006). Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nepopierajú zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces, nie sú svojvoľné, neudržateľné a nie sú prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej.

11. Rovnako podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07).

Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať skutkovej i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplývajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru. Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís došiel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

12. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESĽP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jej práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces, a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak je nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia porušením práva na spravodlivý proces, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

13. I v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu.

13.1. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa odvolací súd musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak odvolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval a prečo pod tieto ustanovenia podriadil, prípadne nepodriadil zistený skutkový stav.

14. Podľa názoru dovolacieho súdu sa v prejednávanej veci nedostatky v argumentácii, vedúce k neakceptovateľnosti prijatých záverov (skutkových aj právnych) vyskytli v rozsudkoch súdu prvej inštancie i odvolacieho súdu.

15. Súd nižších inštancií nezaujali žiadne stanovisko k zásadnej argumentácii žalovaného, premietnutej aj do odvolacej námietky, podľa ktorej k obmedzeniu vlastníckeho práva k sporným nehnuteľnostiam došlo dňom vzniku zákonného vecného bremena, pričom na plnenie mal nárok len vlastník zaťaženého pozemku v čase vzniku zákonného vecného bremena, čím potom ďalší vlastník nadobudol vlastnícke právo už obmedzené zákonným vecným bremenom, pretože predmetné vecné bremeno vzniká „in rem“ a vzťahuje sa na každého vlastníka vecným bremenom zaťaženého pozemku.

15.1. V tejto súvislosti žalovaný odkázal v odvolaní i na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 7Cdo/26/2014. Súd prvej inštancie nebral do úvahy skutočnosť, že žalobca pri nadobudnutí nehnuteľností už obmedzených vecným bremenom, musel mať vedomosť, že s predmetnými nehnuteľnosťami nebude môcť voľne nakladať.

15.2. Podľa názoru dovolacieho súdu nedostatočnosť, resp. absencia argumentácie súdov nižších

inšancií v tomto smere sa obhájiť nedá, pričom treba bezvýhradne trvať na tom, že práve odvolací súd (pokiaľ tak neurobil už súd prvej inšancie) má povinnosť poskytnúť dostatočne presvedčivé argumenty na podporu svojho záveru o nárokovateľnosti uplatnenej náhrady za zákonné vecné bremeno žalobcu (či už v postavení vlastníka zaťaženého pozemku, resp. v postavení postupníka pohľadávky).

16. Dôvodná je i ďalšia námietka dovolateľa týkajúca sa porušenia zásady predvídateľnosti súdneho rozhodnutia, v rámci ktorej žalovaný argumentuje tým, že v napadnutom rozhodnutí absentuje vysvetlenie, z ktorého by bolo dostatočne a zrozumiteľne zrejmé, prečo odvolací súd pri rozhodovaní nechal do úvahy ním prezentovanú judikatúru najvyššieho súdu reprezentovanú predovšetkým rozhodnutím z 30. novembra 2020 sp. zn. 8Cdo/17/2019, ktoré predložil odvolaciemu súdu.

17. „Princíp predvídateľnosti rozhodovania a rozhodnutia znamená, že účastníci právnych vzťahov môžu legitímne očakávať, že štátne orgány budú v skutkovo a právne porovnateľných prípadoch rozhodovať rovnako. Iba takýto postup rešpektuje princíp právnej istoty a jeho dôsledné dodržiavanie sa významne pozitívne prejavuje aj v rámci celkového nazerania spoločnosti na význam a úlohu práva. Na druhej strane je nutné uviesť, že predvídateľnosť práva nemožno vnímať absolútne. Obdobnú vec je možné rozhodnúť aj inak než v predošlých veciach. V takom prípade je však súd povinný svoje závery riadne, racionálne a ústavne konformne odôvodniť (čl. 2 ods. 3 Civilného sporového poriadku), a to takým spôsobom, aby predošlé rozhodnutia neboli ignorované, ale práve naopak, aby sa s nimi súd argumentačne vysporiadal.“ (nález ústavného súdu z 25. júna 2019 sp. zn. III. ÚS 275/2018 publikovaný v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 12/2019).

18. Práca s judikatúrou je jednou zo základných znalostí všeobecných súdov. Ak strana v priebehu odvolacieho konania na podporu svojej argumentácie poukáže na recentné rozhodnutie najvyššieho súdu, ktoré rieši pre konanie podstatnú otázku (od ktorej závisí výsledok konania), je povinnosťou odvolacieho súdu sa s ním náležite vysporiadať. Pokiaľ posudzované právne otázky už riešila skoršia judikatúra v skutkovo obdobných veciach, potom môže súd postupovať dvomi spôsobmi, buď skôr vyslovený právny záver rešpektovať i v posudzovanom prípade, alebo odôvodniť svoj odlišný právny názor.

18.1. Ak sa chce súd od takejto praxe odkloniť, je jeho zákonnou povinnosťou dôkladne vysvetliť, z akých dôvodov nebolo možné v prejednávanej veci akceptovať stranou prezentovanú súdnu prax. Odklon pritom môže odôvodniť rozdielnosťou skutkového stavu, ale aj vývojom právneho názoru. Bezvýnimčne však platí, že odôvodnenie odklonu musí byť dôkladné a presvedčivé.

19. Žalovaným predložené uznesenie najvyššieho súdu z 30. novembra 2020 sp. zn. 8Cdo/17/2019 posudzuje spornú otázku formy náhrady za vznik zákonného vecného bremena podľa zákona č. 66/2009 Z. z., pričom z jeho odôvodnenia vyplýva:

...(,)Z obsahu dovolania možno vyvodiť, že dovolateľ - žalovaný konkretizoval právnu otázku, pri riešení ktorej sa podľa jeho názoru odvolací odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP tak, či vlastník pozemku, na ktorom viazne zákonné vecné bremeno v zmysle zákona č. 66/2019 Z. z., má nárok na primeranú náhradu za nútené obmedzenie vlastníckeho práva aj opakovane za určitý časový úsek až do usporiadania vlastníckych vzťahov spôsobom týmto zákonom predpokladaným. Nesúhlasil so záverom odvolacieho súdu, podľa ktorého náhradu za nútené obmedzenie vlastníckeho práva je možné priznať aj opakovane za určitý časový úsek až do usporiadania vlastníckych vzťahov, z ktorého potom vyvodil záver o nedôvodne vznesenej námietke premlčania. Podľa jeho názoru je finančná náhrada jednorazová a nemá charakter opakujúceho sa plnenia. Odvolací súd sa riešením uvedenej právnej otázky teda odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, za ktorú označil rozsudok NS SR sp. zn. 3Cdo/49/2014 zo 14. apríla 2016 a poukázal aj na rozhodnutie ÚS SR sp. zn. IV. ÚS 227/2012.“... (bod 16. odôvodnenia citovaného uznesenia najvyššieho súdu).

...(,)Odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia konštatoval, že mu nie je známe rozhodnutie najvyššieho súdu, ktoré by meritórne riešilo náhradu za vecné bremeno vzniknuté podľa zákona č. 66/2009 Z. z. V tejto súvislosti však dovolací súd poukazuje na uznesenie najvyššieho súdu z 26.

augusta 2019 sp. zn. 2Cdo/194/2019, v ktorom sa najvyšší súd zaoberal aj správnosťou vyriešenia právnej otázky „či vlastník pozemku, na ktorom viazne zákonné vecné bremeno v zmysle zákona č. 66/2019 Z. z., má nárok na primeranú náhradu za nútené obmedzenie vlastníckeho práva vo forme pravidelných platieb primeranej náhrady počas trvania núteného obmedzenia vo výške ročného úžitku, ktorý sa viaže k tej časti nehnuteľnosti, v ktorej sa vlastníctvo obmedzuje, a či existuje ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré by bránilo považovať náhradu za obmedzenie vlastníckych práv zákonným vecným bremenom podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. vo forme opakujúceho sa plnenia“ (bod 35.) a následne uviedol: „36. Obdobnú „dovolaciu otázku“ už najvyšší súd riešil v rozsudku z 24. marca 2015 sp. zn. 7Cdo/26/2014, ako aj v rozsudku zo 14. apríla 2016 sp. zn. 3Cdo/49/2014, ktoré sa týkali priznávania primeranej náhrady za zriadenie vecného bremena podľa § 23 ods. 5 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov (ďalej len „zákon č. 182/1993 Z. z.“). 37. Vyslovený právny názor je plne prijateľný a použiteľný aj na priznávanie primeranej náhrady za zriadenie vecného bremena podľa zákona č. 66/2009 Z. z. Aj obmedzenie vlastníckeho práva podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. patrí totiž k tzv. legálnym (zákonným) vecným bremenám, čiže k verejnoprávnym obmedzeniam vlastníckeho práva. Jeho verejnoprávny charakter a jeho povaha nasvedčujú tomu, že sa významne približuje k obmedzeniu vlastníckeho práva zakotveného v zákone č. 182/1993 Z. z. Svedčí o tom nakoniec aj ich zhodná zákonná konštrukcia. 38. Podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. ak nemá vlastník stavby ku dňu účinnosti tohto zákona k pozemku pod stavbou zmluvne dohodnuté iné právo, vzniká vo verejnom záujme k pozemku pod stavbou užívanému vlastníčkovi stavby dňom účinnosti tohto zákona v prospech vlastníka stavby právo zodpovedajúce vecnému bremenu, ktorého obsahom je držba a užívanie pozemku pod stavbou, vrátane práva uskutočniť stavbu alebo zmenu stavby, ak ide o stavbu povolenú podľa platných právnych predpisov, ktorá prešla z vlastníctva štátu na obec alebo vyšší územný celok. Podkladom na vykonanie záznamu o vzniku vecného bremena v katastri nehnuteľností je súpis nehnuteľností, ku ktorým vzniklo v prospech vlastníka stavby právo zodpovedajúce vecnému bremenu. 39. Podľa § 4 ods. 2 zákona č. 66/2009 Z. z. vlastník pozemku pod stavbou je povinný strpieť výkon práva zodpovedajúceho vecnému bremenu do vykonania úprav v príslušnom katastrálnom území. 40. Uvedené ustanovenia označili oprávnenie obcí a vyšších územných celkov držať a užívať pozemky pod stavbami, ktoré sú v ich vlastníctve, ako vecné bremeno a v poznámkach pod čiarou odkazuje na § 151n až § 151p Občianskeho zákonníka. Ide však o verejnoprávne obmedzenie vlastníckeho práva, pretože oprávnenie držať a užívať pozemok neprislúcha konkrétnej osobe, ale druhovo vymedzenému subjektu - obci alebo vyššiemu územnému celku a obmedzenie vlastníckeho práva je odôvodnené verejným záujmom. Stavbami sú predovšetkým cestné komunikácie, materské školy, cintoríny, parky a ďalšie všeobecne prospešné zariadenia, ktoré boli vybudované pred rokom 1989. Zriadenie vecného bremena predstavuje spôsob, ako vyriešiť dlhodobu neusporiadanú vzťahy k pozemkom vo vlastníctve iných osôb, na ktorých sa nachádzajú povolené stavby, ktoré boli pôvodne vo vlastníctve štátu a podľa osobitných predpisov prešli na obce a vyššie územné celky. Ide o nedoriešené právne vzťahy z predchádzajúceho spoločenského režimu a zákonodarca prijatím zákona č. 66/2009 Z. z. ustanovil mechanizmy, akými možno usporiadať medzery vo vlastníckych vzťahoch. 41. Tak ako zákon č. 182/1993 Z. z., ani zákon č. 66/2009 Z. z. expressis verbis neuvádza, že vecné bremeno vzniká za náhradu. Ústavný súd však vo svojom rozhodnutí sp. zn. I. ÚS 474/2013 konštatoval, že aj keď zákon č. 182/1993 Z. z. neuvádza, že vecné bremeno vzniknuté podľa § 23 ods. 5 vzniká len za náhradu, je potrebné, aby vychádzal z čl. 11 ods. 4 Listiny základných práv a slobôd a v kontexte s tým aj s právnou úpravou obsiahnutou v pôvodnom ustanovení § 135c ods. 3 Občianskeho zákonníka. Najvyšší súd už skôr uzavrel, že pri nedostatku právnej úpravy možno náhradu za vzniknuté bremeno odvodiť zo všeobecne uznávaných princípov, príkazom na ochranu základných práv a slobôd, teda aj zo základného práva vlastníť a užívať majetok (rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/89/2008). 42. I v prípade zriadenia vecného bremena podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. je primeraná náhrada namieste. Všeobecné súdy vo svojej doterajšej rozhodovacej činnosti plne rešpektujú, že vlastníkom pod stavbami patriacimi obci alebo vyššiemu územnému celku patrí primeraná náhrada podľa všeobecných zásad upravujúcich inštitút vecného bremena determinovaná proporcionalitou a vyvažovaním hodnoty vlastníckeho práva a hodnoty verejného záujmu (rozsudok Krajského súdu v Trnave sp. zn. 10Co/134/2012, uznesenie Krajského súdu v Prešove sp. zn. 19Co/198/2014, uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 4MCdo/2/2014). 43. Ak judikatúra najvyššieho súdu akceptovaná ústavným súdom dospela

k záveru, že právo na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z. z. vzniklo ex lege jednorazovo tomu, kto bol vlastníkom zaťaženého pozemku ku dňu účinnosti tohto zákona, nemôže byť tomu inak ani pri zriadení vecného bremena podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. Ak tieto legálne (zákonné) vecné bremená majú všetky jednotiace znaky, t. j. ide o obmedzenia vlastníckeho práva založené verejnoprávnymi normami kogentného charakteru s významným prvkom súkromnoprávnym, okruh oprávnených subjektov je vymedzený druhovo a nezapisujú sa do katastra nehnuteľností, vyjadrené v zhodnej právnej úprave, nemôže byť tomu inak ani v súvislosti s finančnou náhradou za obmedzenie vlastníckeho práva. Pre opačný právny názor niet žiadnych presvedčivých argumentov. 44. Najvyšší súd vo svojom rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/49/2014 konštatoval, že finančná náhrada za zriadenie vecného bremena podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z. z. je nepochybne majetkovým právom osoby, ktorá je povinným subjektom z vecného bremena. Predmetné bremeno vzniká „in rem“, vzťahuje sa na každého vlastníka zaťaženého pozemku bez ohľadu na spôsob zmeny vlastníctva. Nemožno teda jeho vznik posudzovať samostatne v prípade každého nového vlastníka zaťaženého pozemku. Finančná náhrada za vznik vecného bremena je nepochybne jednorazová; nemá teda charakter opakovaného plnenia. Je nelogické, aby pri každej zmene vlastníka mal nový majiteľ zaťaženého pozemku nový nárok na finančnú náhradu za už vzniknuté vecné bremeno. 45. Podstatou predmetného názoru považoval za „ústavne udržateľný“ aj ústavný súd v rozhodnutí sp. zn. IV. ÚS 227/2012. Ani ďalšie rozhodnutia ústavného súdu týkajúce sa posudzovania opakovanosti finančnej náhrady za zriadenie vecného bremena podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z. z., v ktorých posudzoval ústavnosť rozhodnutí založených na obdobných záveroch (sp. zn. I. ÚS 474/2013, IV. ÚS 227/2012, I. ÚS 1/2012, II. ÚS 506/2011), na tom nič nezmenili. 46. Ani nález ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 42/2015 neovplyvnil vyššie ustálený právny názor. Ako vyplýva z uznesenia ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 323/2017 „nemožno stotožňovať právnu úpravu zákona č. 657/2004 Z. z. o tepelnej energetike v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o tepelnej energetike“), ktorý upravoval primeranú jednorazovú náhradu za zriadenie vecného bremena a náhradu za vecné bremeno upravené v § 23 ods. 5 zákona o vlastníctve bytov a nebytových priestorov, keďže upravujú rozličné situácie, ktoré vyjadrujú rôznu formu obmedzenia v užívaní nehnuteľností. Kým pri obmedzení vlastníckeho práva podľa zákona o tepelnej energetike sa poskytuje náhrada za výmeru, v ktorej je vlastník obmedzený pri užívaní nehnuteľnosti v dôsledku uplatnenia zákonného vecného bremena držiteľom povolenia, a to pri výkone práv a povinností podľa § 10 ods. 1 zákona o tepelnej energetike, ktorých rozsah a frekvenciu nemožno vopred určiť, pri právnej úprave zákona o vlastníctve bytov a nebytových priestorov vzniká k pozemku právo zodpovedajúce vecnému bremenu, ak vlastník domu nie je vlastníkom pozemku, teda rozsah vecného bremena je určiteľný už pri jeho vzniku, t. j. od účinnosti zákona 1. septembra 1993“. 47. Je tomu tak aj pri zriadení vecného bremena podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z., ktorého rozsah je určiteľný už pri jeho vzniku.“... (bod 17. odôvodnenia citovaného uznesenia najvyššieho súdu).

... („)Podľa právneho názoru dovolacieho súdu sa odvolací súd pri riešení predmetnej otázky odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu vyjadrenej vo vyššie uvedených rozhodnutiach. Preto je dovolanie žalovaného nielen prípustné, ale aj dôvodné. Treba uviesť, že proti rozhodnutiu najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/194/2019 bola podaná ústavná sťažnosť, ktorú ústavný súd uznesením z 28. októbra 2020 sp. zn. IV. ÚS 539/2020-21 odmietol. V odôvodnení (bod 32.) vo vzťahu k uvedenej otázke uviedol: „Keďže z ústavného hľadiska niet žiadneho dôvodu, aby sa spochybňovali závery napadnutého uznesenia najvyššieho súdu z pohľadu námietky sťažovateľa o nesprávnej a arbitrárnej aplikácii použitej právnej úpravy zasahujúcej do jeho majetkových práv, ústavný súd ústavnú sťažnosť v časti namietaného porušenia základných práv upravených čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením najvyššieho súdu odmietol v súlade s § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.“... (bod 18. odôvodnenia citovaného uznesenia najvyššieho súdu).

20. Odvolací súd napriek uvedenému v odôvodnení napadnutého rozsudku (bod 49.) uviedol: ... („)Ani z uznesenia Najvyššieho súdu SR z 30. 11. 2020 sp. zn. 8Cdo/17/2019 nevyplývajú úvahy, o ktoré by sa mohol odvolací súd oprieť pri zohľadnení špecifik vyplývajúcich zo zákona č. 66/2009 Z. z. (v súvislosti s priznaním náhrady) v porovnaní s priznaním náhrady za vecné bremeno podľa iných právnych predpisov, a to najmä pri zohľadnení dočasného charakteru tohto obmedzenia.“...)

21. Ako už bolo uvedené, v čase vyhlásenia rozsudku odvolacieho súdu (20. júla 2021) bola uznesením ústavného súdu z 28. októbra 2020 sp. zn. IV. ÚS 539/2020 odmietnutá ústavná sťažnosť proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 20. februára 2018 č. k. 21Co/36/2017-286 a uzneseniu najvyššieho súdu z 26. augusta 2019 sp. zn. 2Cdo/194/2018, pričom v bode 29. odôvodnenia uznesenia ústavný súd uviedol: ... („Prípustnosť dovolania sťažovateľ odvodzoval aj od § 421 ods. 1 písm. b) CSP položením otázky, či vlastník pozemku, na ktorom viazne zákonné vecné bremeno v zmysle zákona č. 66/2009 Z. z., má nárok na primeranú náhradu za nútené obmedzenie vlastníckeho práva vo forme pravidelných platieb primeranej náhrady počas trvania núteného obmedzenia vo výške ročného úžitku, ktorý sa viaže k tej časti nehnuteľnosti, v ktorej sa vlastníctvo obmedzuje, a či existuje ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré by bránilo považovať náhradu za obmedzenie vlastníckych práv zákonným vecným bremenom podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. vo forme opakujúceho sa plnenia. Najvyšší súd v odôvodnení napadnutého uznesenia (body 35. až 45. odôvodnenia napadnutého uznesenia) konštatoval, že i keď «v preskúmvanej veci dovolateľom namietaná právna otázka bola otázkou, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, nebol splnený ďalší predpoklad prípustnosti dovolania vyplývajúci z § 421 ods. 1 písm. b) CSP, a to, že ide o otázku, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Obdobná právna otázka bola totiž rozhodovacou praxou odvolacieho súdu vyriešená, a preto sa predmetné dovolanie posudzovalo v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu.

Obdobnú „dovolaciu otázku“ už najvyšší súd riešil v rozsudku z 24. marca 2015 sp. zn. 7Cdo/26/2014, ako aj v rozsudku zo 14. apríla 2016 sp. zn. 3Cdo/49/2014, ktoré sa týkali priznávania primeranej náhrady za zriadenie vecného bremena podľa § 23 ods. 5 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov (ďalej len „zákon č. 182/1993 Z. z.“).

Vyslovený právny názor je plne prijateľný a použiteľný aj na priznanie primeranej náhrady za zriadenie vecného bremena podľa zákona č. 66/2009 Z. z. Aj obmedzenie vlastníckeho práva podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. patrí totiž k tzv. legálnym (zákonným) vecným bremenám, čiže k verejnoprávnym obmedzeniam vlastníckeho práva. Jeho verejnoprávny charakter a jeho povaha nasvedčujú tomu, že sa významne približuje k obmedzeniu vlastníckeho práva zakotveného v zákone č. 182/1993 Z. z. Svedčí o tom nakoniec aj ich zhodná zákonná konštrukcia...

... Tak ako zákon č. 182/1993 Z. z., ani zákon č. 66/2009 Z. z. expressis verbis neuvádza, že vecné bremeno vzniká za náhradu. Ústavný súd však vo svojom rozhodnutí sp. zn. I. ÚS 474/2013 konštatoval, že aj keď zákon č. 182/1993 Z. z. neuvádza, že vecné bremeno vzniknuté podľa § 23 ods. 5 vzniká len za náhradu, je potrebné, aby vychádzal z čl. 11 ods. 4 Listiny základných práv a slobôd a v kontexte s tým aj s právnou úpravou obsiahnutou v pôvodnom ustanovení § 135c ods. 3 Občianskeho zákonníka. Najvyšší súd už skôr uzavrel, že pri nedostatku právnej úpravy možno náhradu za vzniknuté bremeno odvodiť zo všeobecne uznávaných princípov, príkazom na ochranu základných práv a slobôd, teda a j z o základného práva vlastníť a užívať majetok (rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/89/2008).

I v prípade zriadenia vecného bremena podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. je primeraná náhrada namieste. Všeobecné súdy vo svojej doterajšej rozhodovacej činnosti plne rešpektujú, že vlastníkom pod stavbami patriacimi obci alebo vyššiemu územnému celku patrí primeraná náhrada podľa všeobecných zásad upravujúcich inštitút vecného bremena determinovaná proporcionalitou a vyvažovaním hodnoty vlastníckeho práva a hodnoty verejného záujmu (rozsudok Krajského súdu v Trnave sp. zn. 10Co/134/2012, uznesenie Krajského súdu v Prešove sp. zn. 19Co/198/2014, uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 4MCdo/2/2014).

Ak judikatúra najvyššieho súdu akceptovaná ústavným súdom dospela k záveru, že právo na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z. z. vzniklo ex lege jednorazovo

tomu, kto bol vlastníkom zaťaženého pozemku ku dňu účinnosti tohto zákona, nemôže byť tomu inak ani pri zriadení vecného bremena podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. Ak tieto legálne (zákonné) vecné bremená majú všetky jednotiace znaky, t. j. ide o obmedzenia vlastníckeho práva založené verejnoprávnymi normami kogentného charakteru s významným prvkom súkromnoprávnym, okruh oprávnených subjektov je vymedzený druhovo a nezapisujú sa do katastra nehnuteľností, vyjadrené v zhodnej právnej úprave, nemôže byť tomu inak ani v súvislosti s finančnou náhradou za obmedzenie vlastníckeho práva. Pre opačný právny názor niet žiadnych presvedčivých argumentov.

Najvyšší súd vo svojom rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/49/2014 konštatoval, že finančná náhrada za zriadenie vecného bremena podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z. z. je nepochybne majetkovým právom osoby, ktorá je povinným subjektom z vecného bremena. Predmetné bremeno vzniká „in rem“, vzťahuje sa na každého vlastníka zaťaženého pozemku bez ohľadu na spôsob zmeny vlastníctva. Nemožno teda jeho vznik posudzovať samostatne v prípade každého nového vlastníka zaťaženého pozemku. Finančná náhrada za vznik vecného bremena je nepochybne jednorazová; nemá teda charakter opakovaného plnenia. Je nelogické, aby pri každej zmene vlastníka mal nový majiteľ zaťaženého pozemku nový nárok na finančnú náhradu za už vzniknuté vecné bremeno.

Podstatou predmetného názoru považoval za „ústavne udržateľný“ aj ústavný súd v rozhodnutí sp. zn. IV. ÚS 227/2012. Ani ďalšie rozhodnutia ústavného súdu týkajúce sa posudzovania opakovanosti finančnej náhrady za zriadenie vecného bremena podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z. z., v ktorých posudzoval ústavnosť rozhodnutí založených na obdobných záveroch (sp. zn. I. ÚS 474/2013, IV. ÚS 227/2012, I. ÚS 1/2012, II. ÚS 506/2011), na tom nič nezmenili.».(“)...

22. Pretože sa odvolací súd v posudzovanom prípade dostatočne nevysporiadal s existujúcimi rozhodnutiami najvyššieho súdu i ústavného súdu v obdobnej veci, uvedeným konaním civilný súd porušil právo žalovaného na spravodlivý proces, čo má za následok vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP.

23. Skutočnosť, že v konaní došlo k procesnému pochybeniu podľa § 420 písm. f) CSP je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou nemožno považovať za správne.

24. Vzhľadom na dôvody, ktoré viedli k potrebe zrušiť napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, sa dovolací súd už nezaoberal dovolacími námietkami dovolateľa ohľadne prípustnosti podaného dovolania aj z hľadiska § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

25. Podľa § 444 ods. 1 CSP dovolací súd môže na návrh odložiť vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa.

25.1. Dovolací súd nezistil splnenie podmienok pre odklad vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia v zmysle § 444 ods. 1 CSP, a preto v súlade s ustálenou súdnou praxou o tom nevydal samostatné rozhodnutie (sp. zn. 4Cdo/144/2019, 4Cdo/108/2019).

26. Z vyššie uvedených dôvodov najvyšší súd dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

27. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

28. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.